

DOI: 10.15276/EJ.02.2023.4

DOI: 10.5281/zenodo.8128451

UDC: 001.895:[712.253:911.375.64](477)(045)

JEL: Q560

ІНСТИТУЦІЙНІ НОВАЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЬКИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

INSTITUTIONAL INNOVATIONS IN THE DEVELOPMENT OF CITY PARKS IN UKRAINE

Nataliia V. Vernihorova

State Organization "Institute of Market and Economic & Ecological Researches of the National Academy of Sciences of Ukraine"

ORCID: 0000-0002-5968-4211

Email: natalivern93@gmail.com

Received 22.05.2023

Вернігорова Н.В. Інституційні новації розвитку міських парків в Україні. Оглядова стаття.

У статті досліджено сучасні світові тенденції організаційного забезпечення парків міст, які мають у своїй основі ефективний інституційний устрій. Обґрунтовано необхідність інституційних новацій у парковому господарстві України. Запропоновано створення Національної асоціації парків України, а також основні концептуальні засади її діяльності. Обґрунтовано ідею діяльності Національної асоціації парків України в системі налагодження нових зв'язків між парками, державою та зарубіжними інституціями, а також її структуру. Обґрунтовано результати її діяльності у найближчій та подальшій перспективі.

Ключові слова: міські парки, зелені зони, управління, співпраця, організаційне забезпечення

Vernihorova N.V. Institutional Innovations in the Development of City Parks in Ukraine. Review article.

The article examines modern global trends in the organizational support of city parks, which are based on an effective institutional system. The need for institutional innovations in park management of Ukraine is substantiated. The creation of the National Association of Parks of Ukraine, as well as the main conceptual principles of its activity, is proposed. The idea of the activity of the National Association of Parks of Ukraine in the system of establishing new connections between parks, the state and foreign institutions, as well as its structure, is substantiated. The results of its activities in the near and future perspective are substantiated.

Keywords: city parks, green zones, management, cooperation, organizational support

На сьогоднішній день паркове господарство в Україні розвивається відокремлено від цілей суспільного та економічного розвитку міст. Можливість впровадження новацій в даній сфері потребує сучасного підходу до управління та організації паркового господарства. Основною передумовою втілення суспільно корисних програм та інноваційного розвитку зелених просторів міст є комплексність в оцінці потреб громад, та конкурентних переваг природного середовища місцевості. Інституції управління парків міст України представлені органами місцевого самоврядування, до компетенцій яких входить переважно економічна підтримка існуючих зелених зон та організацій благоустрою. Водночас залишається невикористаним соціальний, оздоровчий та природоохоронний потенціал міських парків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Для розуміння рівня задоволеності потреб суспільства в сфері благоустрою парків, актуальності їхнього рівня розвитку та найпоширеніших потреб громадян, є сенс провести соціологічне опитування стосовно задоволеності жителів України їхніми місцевими парками. Світова практика показує, що соціологічні дослідження в сфері паркобудування є важливим інструментом у побудові діалогу між державою, парковими службами та суспільством. Такі країни як: США, Німеччина, Швеція, Норвегія, приділяють особливу увагу соціальній сутності парків, актуальності їх послуг для сучасних потреб суспільства [1]. В Україні подібний досвід залучення громад до розвитку місцевих парків відсутній, а планування парків та їх організаційно-економічне забезпечення відбувається переважно без врахування соціальних потреб.

Авторське опитування жителів України щодо задоволеності їхніми місцевими парками проводилось впродовж першого півріччя 2021 року на базі Google-форм, а результати оприлюднено у статтях автора [2, 3]. Анкету було розповсюджено через мережу Фейсбук, в опитуванні могли взяти участь всі бажаючі, адже анкета розрахована на звичайного відвідувача парків. Було визначено, що проведення опитувань і досліджень стану обслуговування міських парків дозволяє виділити спільні проблеми для малих, середніх і великих міст. Це надає змогу узагальнити найсуттєвіші проблеми та побудувати актуальні стратегії щодо відродження паркового господарства. Але для формування програми відродження парків різних груп міст, потрібна інституційна структура, яка матиме комплексну програму розвитку міських парків на державному рівні.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми

В Україні міськими парками опікуються органи місцевого самоврядування, і відсутня єдина державна стратегія, яка б сприяла здоровій конкуренції у створенні комфортних міських просторів, відсутні єдині вимоги та стратегії вирішення проблем міст за допомогою паркових зелених зон, та відсутні стратегії щодо зв'язку і роботи з громадськістю, яка б сприяла вибору актуальних напрямків подальшого розвитку зеленого господарства. В той же час, таке залучення міських парків до добробуту громадян вже давно є поширеною практикою у розвинутих країнах. Тому з метою розвитку паркового господарства України у руслі сучасних тенденцій, варто перейняти даний позитивний досвід. Вирішення даної проблеми криється у вдосконаленні інституційного середовища управління сферою паркового господарства. Причиною проблеми є відсутність комплексного підходу до розвитку парків в Україні, який би враховував місцеві природні можливості, потреби місцевої громади, та проблеми міста в цілому, які могли б бути вирішені за допомогою розумної організації паркового простору. Як показали результати опитування, стан парків у малих і великих містах дуже різниться, але існують спільні проблеми для певних категорій міст, які ніяк не враховуються в організації зеленого господарства країни. Якщо не вирішувати проблему комплексно до організації міських парків України, можливий варіант коли ми втрачимо їх цінність як об'єктів культурної спадщини. Зелені простори наразі мають значний потенціал у сприянні добробуту міст, але вони у своїй більшості зупинились на рівні розвитку радянських часів. Підвищення їх цінності і популярності зараз напряму залежать від синергетичного розвитку разом з суспільними потребами.

Метою статті є розробка рекомендацій інституційного характеру щодо покращення інституційного устрою організаційно-економічного забезпечення парків з метою організації їхнього розвитку у бік соціальної та економічної ефективності. Тому одним із завдань дослідження є аналіз зарубіжного досвіду щодо ефективної організації інституцій управління міськими парками, а також формування пропозицій для вдосконалення паркового господарства України.

Виклад основного матеріалу дослідження

Враховуючи той факт, що Україна рідше інтегрується до Європейського простору, актуальним є запозичення позитивного досвіду розвинутих країн в сфері зеленого господарства. Ефективними структурами в управлінні міськими парками та зеленими зонами є Агенції міських парків розвинутих країн, які є багатопрофільними структурами. У їх робочих програмах можна знайти завдання для спеціалістів різних галузей. Але найбільше їх спеціалізація виражена у благоустрої парків та у сфері рекреації, з залученням відповідних фахівців. Для України даний підхід є незвичним, поєднання програм благоустрою, рекреації та навіть економічної ефективності парків для міста, потребують професійної координації і визначення пріоритетів для кожного з об'єктів зеленої інфраструктури.

Згідно словникам, агентство або агенція має наступні значення:

1. Організація, яка виконує доручення інших суб'єктів господарювання;
2. Установа, що може виконувати певні державні, міжнародні, економічні та інші функції.

На сьогоднішній день агенції дуже поширені в сучасній економіці. Принципал (юридична або фізична особа) доручає агенту виконання певних дій від свого імені і в своїх інтересах на основі агентського договору. Державні та міжнародні агентства можуть прямо підпорядковуватись організації принципалу. В узагальненому вигляді А. є посередником між виробником продукції (послуг) або їх власником і споживачем (клієнтом) [4]. В словнику української мови дано вичерпне визначення асоціації (агенції) – це «добровільне об'єднання осіб або організацій для досягнення спільної господарської, політичної, культурної чи якої-небудь іншої мети; товариство, спілка» [5]. У томі I того ж словника агентство визначається як відділення якої-небудь центральної установи або підприємства, а також назва деяких інформаційних або посередницьких установ [5]. Діяльність асоціацій прописана у Законі України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» [6]. Згідно закону, «асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання (далі – асоціації) – добровільні неприбуткові об'єднання, створені органами місцевого самоврядування з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, узгодження дій органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку».

Отже з визначень можна зрозуміти, що агенції (або асоціації) грають посередницьку роль, сприяють кращому координуванню організаційних процесів, та складаються з учасників, які зацікавлені у розвитку певної сфери, і входять в асоціацію добровільно. Розглянемо детальніше роботу агенцій (асоціацій), відомі ефективною організацією сфери озеленення і рекреації.

Міжнародна організація World Urban Parks. Спеціалізується на підтримці міських парків та суспільного простору з метою покращення середовища міст, де відбувається активний ріст урбанізації. Діяльність організації спрямована на вирішення тих екологічних, соціальних та економічних проблем, де можуть бути задіяні міські парки. Організація приймає участь у встановленні глобальних стандартів, підтримці заявок на фінансування, відстоювання переваг парків у місті, підвищення кваліфікації для працівників паркового господарства – як на міжнародному, так і на місцевому рівнях. Організація дуже зацікавлена у співпраці з агентствами міських парків різних країн, науково-дослідними інститутами та громадськими організаціями, секторами охорони здоров'я та туризму, та окремими особами.

- Серед важливих програм організації можна виділити наступні:
- Аудит парків (створення прототипу бази даних для парків з усього світу);
 - Всесвітня академія парків – створена у партнерстві з Інститутом парків і угідь Епплі університету Індіани, та надає професійні онлайн програми з підвищення кваліфікації спеціалістів парків. По закінченню будь-якого курсу надається відгук фахівців щодо результатів практичних завдань та сертифікат.
 - Нагороди – асоціація відзначає значний внесок окремих осіб та організацій у розвиток парків наступними нагородами: індивідуальна нагорода Distinguished Individual Award, премія Emerging Cities Leaders Award для лідерів міст що розвиваються, премія Young Leaders для осіб до 30 років які зробили значний внесок для розвитку парків, Legacy Award – відзнака для колишніх лідерів та організацій які вплинули на розвиток парків.
 - Проведення всесвітнього тижня парків – сприяє популяризації парків у світі та доручення громадян до вдосконалення їх місцевих парків.
 - World Urban Parks Knowledge Hub (Центр знань) – міжнародна інформаційна платформа для поширення найкращих світових практик в організації паркі (принцип берчмаркінгу) та встановлення стандартів.
 - Speakers Corner (Куточок спікерів) – надає можливість запросити на конференцію відомих спікерів, які мають значний досвід в організації парків і зробили вагомий внесок в даній сфері.
 - Emerging Urban Leaders (Молоді міські лідери) спрямована на вирішення проблеми доступу до природи у міському просторі, та пошуку інноваційних рішень створення комфортних міст майбутнього. Дана ініціатива створена у 2021 році, і поштовхом стала пандемія COVID-19, яка загострила проблеми неефективності міської влади у створенні сприятливого міського простору для громадян [7].

Національна асоціація «Фонд парків і відпочинку (Park and Recreation Foundation, Tokyo, Japan) [8]. Діяльність фонду спрямована на підтримку фізичного та психічного здоров'я жителів через заходи збереження природного середовища міст та заходи соціальних потреб. Проводяться дослідження та опитування, пов'язані з парками, відпочинком, та освітніми центрами на свіжому повітрі. Упродовж 30 років існування організації на замовлення уряду було проведено близько 500 опитувань. Дослідження активно презентуються науковій спільноті. Фонд надає екологічну освіту та сприяє розвитку людських ресурсів та стимулює до використання парків.

Під управлінням фонду знаходиться 13 з 17 національних державних парків Японії, які створюються Міністерством землі, інфраструктури, транспорту та туризму. Фонд парків і відпочинку отримує гранти від урядової організації на наукові дослідження, а саме: Розвиток музейних об'єктів у парках шляхом впровадження музеології (2008-2011), та Дослідження з розробки оптимізаційної моделі для збереження та використання туристичних ресурсів в історичних парках (2012-2013 рр.).

Щороку проводиться форум з підвищення кваліфікації для працівників парку з презентаціями передового досвіду. З 2006 року адміністрації парків проходять сертифікацію з метою підвищення їх професійних навичок [8].

Національна асоціація парків та відпочинку (NRPA) [9], США – некомерційна організація, яка спрямована на побудову здорового згуртованого суспільства через організацію і підтримку парків. Організація надає професійний розвиток, гранти та програми, можливість досліджень та захист інтересів парків. Була створена у 1995 році на основі об'єднання п'яти організацій: Національної асоціації відпочинку (NRA), Американського інституту керівників парків (AIPF), Американського товариства відпочинку (ARS), Національної конференції з питань Державних парків (NCSP) і Американської асоціації зоологічних парків і акваріумів (філія AIPF).

Згідно річному звіту за 2021 рік, у міських парках по всій території США працює близько 165000 штатних працівників і кілька сотень тисяч сезонних працівників. У 2017 році парки та рекреаційні агентства заробили понад 166 мільярдів доларів США та підтримали 1,1 мільйона робочих місць. У своїх дослідженнях асоціація швидко реагує на зміни суспільних тенденцій та пов'язані з ними актуальні потреби в організації парків. Станом на кінець 2021 року було визначено 5 суспільних сфер, до яких мають вноситись актуальні зміни у зв'язку з пандемією COVID-19 саме через організацію суспільних просторів та парків: 1) Рівність як центральна ідея; 2) Інвестиції в парки та відпочинок як соціальну детермінанту здоров'я; 3) Боротьба зі зміною клімату за допомогою зеленої інфраструктури; 4) Створення системи підтримки на рівні громад, які зосереджуються на цілісному підході щодо здоров'я громадян; 5) Збереження робочих місць та захист економічних можливостей. На думку членів асоціації, уряд має надавати пріоритет інвестиціям у парки та організації відпочинку, як позитивному чиннику здоров'я та добробуту громадян. Особливо важливо це зробити серед тих громад, які найбільше постраждали від COVID-19 та хронічних захворювань. Крім того, як вважають спеціалісти NRPA, фінансування парків значно підвищує рейтинг представників влади, які займаються цим напрямком до 72%, та підвищує ступінь довіри виборців.

До того ж, асоціація активно приймає участь у фінансуванні спортивних дитячих програм, опікується доступністю спорту для дітей всіх прошарків населення. На базі місцевих парків організуються

культурні та спортивні заходи для місцевих громад, які розраховані на різні інтереси, вікові групи, та категорії населення за вразливістю.

Фінансування асоціації відбувається на базі благодійних внесків – організацій, уряду, фізичних осіб, а також промислових і некомерційних компаній [10].

Асоціація відпочинку та парків Британської Колумбії (BCRPA) – є неприбутковою організацією і грає ключову роль у покращення якості життя громадян Британської Колумбії через розвиток парків та суспільних просторів відпочинку. Згідно річному звіту BCRPA за 2020 рік [11], за грантової підтримки було профінансовано наступні заходи: 252 програми щодо створення простору для відпочинку після шкільних занять у 37 містах (190,405 доларів); Зміцнення психічного здоров'я дітей – проведення 6 семінарів для 82 осіб (2620 доларів); Проведення дня сім'ї (139,115 доларів); Створення сенсорних просторів для людей з особливими потребами та інші. Асоціація проводить онлайн-курси, конференції та майстер-класи.

Згідно річному звіту, фінансове положення BCRPA за 2020 рік має наступний вигляд: основний дохід складається з грантових надходжень (32.7%), членських внесків (7.5%), адміністративні збори (18.6%), реєстраційні внески (21.4%), федеральне фінансування протидії COVID-19 (11.9%). Основні видатки асоціації складаються з: витрати на заробітну плату та пільги – 43.6%; надання грантової допомоги – 23.5%; персональна програма – 8%, оренда приміщень – 7,4%.

Канадська асоціація відпочинку та парків (CPRA) – національна організація, діяльність якої спрямована на реалізацію всього потенціалу парків і місць відпочинку як основного внеску в здоров'я та активність громади. Дана асоціація є некомерційною організацією, та за кошти уряду Канади сприяє втіленню наступних суспільних програм:

CPRA Youth Employment Experience (Стратегія зайнятості для молоді) – програма надає пряму фінансову підтримку через 100% субсидій на заробітну плату місцевим органам влади для пропозиції місць роботи молоді у парках та закладах відпочинку. Особлива увага приділяється практичним навичкам роботи у парках, отриманню досвіду та нових знань. Через доручення у паркову сферу нових працівників з'являються додаткові можливості втілення нових проєктів.

CPRA Green Jobs Initiative (Промовання зелених пріоритетів Канади через молоді) – через субсидії на заробітну плату до 50% місцевим органам влади та організаціям надається фінансова підтримка 700 робочих місць для молоді в сфері збереження природи, відпочинку та культури.

Gender Equity in Recreational Sport (Гендерна рівність у розважальному спорті) – сприяє розвитку жінок у спорті та його доступності для різних вікових категорій. Впродовж 2019 – 2022 років передбачалося надання грантової підтримки жіночих спортивних програм на суми від 2500 доларів до 15 000 доларів.

В асоціації CPRA діє рамкова програма, яка направлена на втілення наступних пріоритетних цілей: активне життя, інклюзивність, об'єднання громад і природа, рекреаційна діяльність, підтримка навколишнього середовища [12].

Іноземні організації: Зареєстрована благодійна організація «Recreation in Aotearoa» у Новій Зеландії. Активно проводить щорічні заходи для підтримки і розвитку контактів організацій, що опікуються парками, забезпечення навичок для підтримки високих рекреаційних якостей паркового середовища. Зокрема проводяться конференції, спрямовані на обмін досвідом фахівців зі сфери зеленого господарства. Так на 2023 рік заплановано 3 конференції, та Тиждень парків – 2023. Членство в агенції передбачено як для фізичних осіб, так і для юридичних осіб. Агенція має власний журнал Parks & Lesiure, призначений для представників різних професій, які беруть участь у благоустрої парків [13].

Національна асоціація парків України може виконувати посередницьку роль між органами влади різних рівнів, та громадами і парками. Також важливою стороною її діяльності є співпраця з існуючими зарубіжними асоціаціями парків та міжнародними організаціями зі сфери паркового благоустрою. Міжнародна діяльність дозволить вирішити таку суттєву проблему паркового господарства України, як недостатнє фінансування, залучаючи грантові кошти. Наприклад до співпраці відкрита міжнародна організація World Urban Parks, яка допомагає вирішувати фінансові та кадрові питання розвитку парків у контексті розв'язання соціальних та екологічних проблем міст.

Серед асоціацій парків, які мають достатні напрацювання щодо координації розвитку паркового господарства можна виділити наступні: Національна асоціація «Фонд парків і відпочинку» (Park and Recreation Foundation), Японія; Національна асоціація парків та відпочинку (NRPA), США; Асоціація відпочинку та парків Британської Колумбії (BCRPA); Канадська асоціація відпочинку та парків (CPRA); благодійна організація "Recreation in Aotearoa" у Новій Зеландії. Досвід діяльності зарубіжних асоціацій показує, що дані організації відкриті до співпраці та мають напрацювання в сфері паркового дозвілля. Тому є сенс у співпраці з ними на базі Національної асоціації парків України, з подальшим використанням позитивного зарубіжного досвіду. Запропонована державна структура має охоплювати широке коло питань, пов'язаних як з розвитком парків, так і суспільного благополуччя через розвиток зелених зон. Актуальність даної Асоціації впливає з поліфункціонального характеру сучасних парків, їх економічній, природоохоронній і соціальній ролі в сучасних містах.

Загальну концепцію діяльності запропонованої Національної асоціації парків України проілюстровано на рисунку 1.

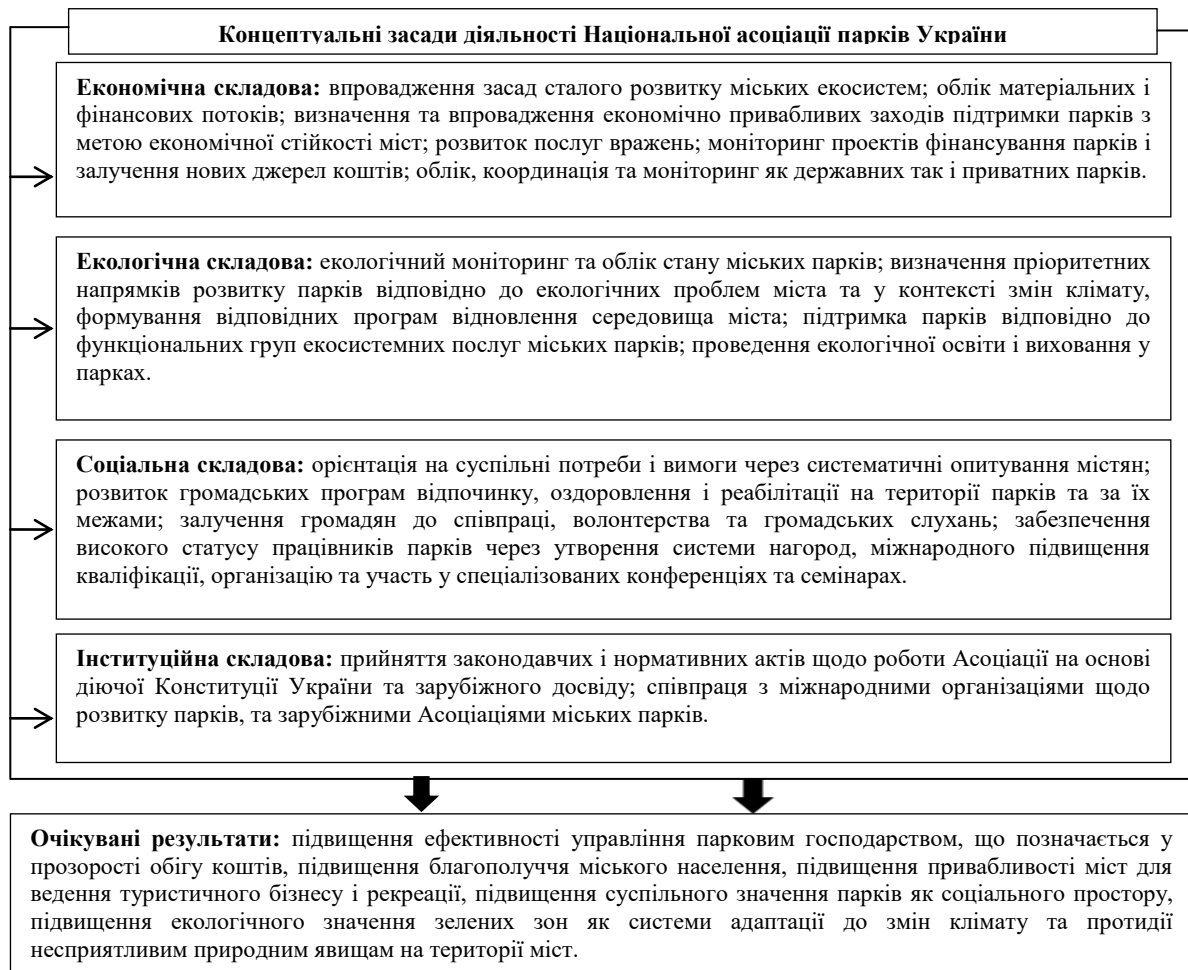

Рисунок 1. Основні концептуальні засади діяльності Національної асоціації парків України

Джерело: власна розробка автора

Створення Національної асоціації парків України дозволить винести на державний рівень актуальні питання озеленення місцевого рівня, які можуть перейти у регіональні тенденції щодо природокористування та організації громадських місць відпочинку. Наприклад створення коштовних приморських парків рекреаційного призначення неможливо втілити за кошти місцевих громад селищного типу, але в той же час економічні ефекти від даних парків отримає регіон в цілому. Основну ідею щодо місця Національної асоціації парків України в системі налагодження нових зв'язків між парками, державою та зарубіжними інституціями наведено на рисунку 2.

Рисунок 2. Формалізована модель функціонування Національної асоціації парків України

Джерело: власна розробка автора

У співпраці з державними інститутами управління, безпосередньо парками та відвідувачами, а також з зарубіжними Асоціаціями, Національна асоціація парків України втілює наступні функції щодо вдосконалення організаційно-економічного забезпечення зеленого господарства України:

- візьме на себе координацію розвитку зеленого господарства в Україні;
- дотримання та формування стандартів озеленення для різних груп міст;
- делегацію і представлення інтересів громад та окремих парків на регіональному, державному та міжнародному рівнях;
- забезпечить діалог з відвідувачами через проведення соціологічних опитувань;
- налагодить співпрацю із вже існуючими зарубіжними Асоціаціями парків з метою перейняття позитивного досвіду розвитку сприятливих зелених просторів міст України;
- запровадження стандартів професійних вимог до працівників парків, організація курсів підвищення кваліфікації, кар'єрного росту.

Для розуміння роботи запропонованої Національної асоціації парків України, наведемо структуровану схему її відділів і їх основної діяльності (рисунком 3):

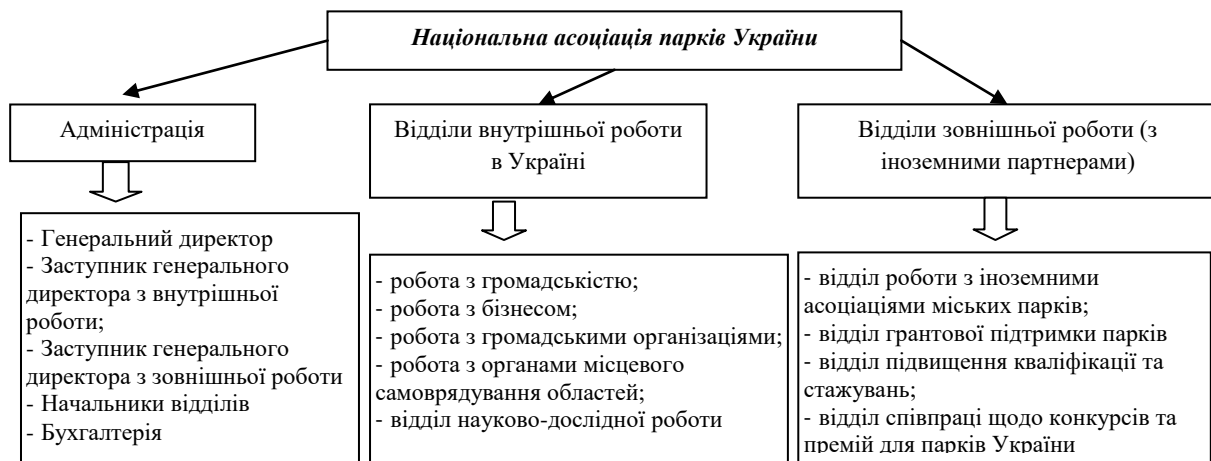

Рисунок 3. Організаційна структура Національної асоціації парків України

Джерело: власна розробка автора

Як бачимо з рисунку 3, організаційна структура запропонованої Асоціації передбачає роботу з зеленим господарством України на різних рівнях – місцевому, регіональному, державному та міжнародному. Дана структура діяльності Асоціації спрямована на розкриття можливостей для парків, громад та міст з метою створення комфортних міських просторів. Крім того, передбачається створення умов для кар'єрних можливостей для працівників сфери озеленення, ландшафтного та садово-паркового мистецтва. В умовах воєнного стану в Україні та у період післявоєнної відбудови основні ресурси держави будуть спрямовані на відновлення критичної інфраструктури та найбільш постраждалих регіонів. Тому в даних умовах діяльність Національної асоціації парків України сприятиме вирішенню питань комфорту міського простору, його органолептичних параметрів, розвитку здорових умов для соціального життя і відпочинку. Успіх у міжнародній діяльності та співпраці можна передбачити завдяки відкритості європейського простору для України і пропозицій допомоги. Задачею даної Асоціації є віднаходження корисних пропозицій для зеленого господарства України, координування і спрямування допомоги на розвиток суспільно корисних проектів в сфері озеленення. Потенціал соціальної користі парків і зелених зон дуже великий. Як доказ, можна навести приклади проектів: лікувальний сад «Накадія» (Денмарк), «Здорові парки, здорові люди» (Австралія), «Рекреаційні ліси» (Корея), а також соціальну складову організації діяльності парку у Нью-Йорку [14, 15].

План реалізації проекту щодо створення Національної асоціації парків України може містити декілька етапів. На першому етапі головним завданням є ініціація створення Асоціації від державних інституцій влади – це може бути Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, або Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерство розвитку громад та територій України. До складу Асоціації можуть входити представники громадських організацій, державних установ, екоактивісти, юридичні та фізичні особи, які зацікавлені у розвитку міських парків в контексті суспільного добробуту. Наступний етап – визначення основної місії Асоціації, основних завдань, та відповідно набір фахівців згідно з потребами діяльності. На сьогоднішній день вважаємо що потрібні фахівці паркознавці, екологи, юристи, фахівці з міжнародної діяльності, ботаніки, фахівці з ландшафтною архітектури і дизайну, фахівці оцілюючого напрямку – для проведення соціологічних опитувань і планування дружніх для людей просторів.

На наш погляд, діяльність даної Асоціації має ґрунтуватись на визначених перспективних напрямках для кожного регіону України, та навіть окремих груп міст. Наприклад, для міста Чернігова створення поліфункціонального парку з високим рекреаційним потенціалом має не лише природоохоронне, але в більшій мірі економічне значення [16]. Для Одеси створення міських парків актуальне у соціальному плані та покращення органолептичних якостей міського простору. В той же час, для малих прибережних поселень Одеського регіону значне економічне та природоохоронне значення матиме організація приморських, або морських парків, які мають свою специфіку у функціонуванні та напрямках діяльності [17]. Для великих і значних міст актуальними є проблеми територіальної доступності парків, в той час як для малих міст та поселень міського типу – взагалі проблеми щодо наявності зелених зон та їх придатність для відпочинку.

Висновки

В результаті дослідження обґрунтовано актуальність створення Національної асоціації міських парків України, запропоновано загальну концепцію її діяльності і формалізовану модель її функціонування. Аналіз діяльності зарубіжних Асоціацій в сфері зеленого господарства свідчить про багатий досвід в організації ефективних заходів організації парків. Дослідження має значення для управлінських реформ в сфері розвитку зелених зон міст України, а також створення нових державних стратегій та норм розвитку парків. Однією з них має стати підвищення кваліфікаційних якостей працівників парків на основі співпраці із зарубіжними колегами, організації заходів підвищення кваліфікаційних навичок, а також створення перспективного напрямку кар'єрного росту в даній сфері. У короткострокових результатах роботи Національної асоціації парків України передбачаємо: реформування розвитку парків міст України, поява державних стратегій та цілей їхнього залучення до сприяння суспільного добробуту, виникнення здорової конкуренції на всіх ланках організаційно-економічного забезпечення паркового господарства, приток коштів. До довгострокових результатів можна віднести покращення соціального та екологічного мікроклімату міст, оздоровлення міських просторів, підвищення економічної значущості та ефективності зелених просторів на міському рівні, та навіть регіональному.

Перспективи подальших досліджень полягають у розвитку інституційних засад діяльності міських парків в рамках європейської інтеграції та післявоєнного відновлення України. Досвід діяльності зарубіжних Асоціацій показав, що їх діяльність відрізняється відповідно до місцевих потреб та переваг у кожній країні. Для України важливо побудувати свою, актуальну у рамках відновлення держави, стратегію розвитку сприятливих зелених зон міст, які підвищать їх стійкість та конкурентоспроможність.

Abstract

Introduction. The development of city parks in developed countries includes the development and implementation of public welfare programs: health, educational, inclusive, nature protection. In order to implement these programs in the activities of the green economy of Ukraine, it is necessary to consider the green zones of cities not only as objects of the communal economy, but as natural spaces with high social and environmental protection potential. In Ukraine, green areas of cities are considered mainly as objects of communal economy. Municipal enterprises, on the balance sheet of which there are parks and green areas, do not have the authority to implement broad social and nature protection programs in the activities of parks. In addition, in Ukraine there is no mechanism for the administration of city parks and individual communities to reach out to international colleagues who have long specialized in the organization of efficient and comfortable green areas of cities. Therefore, we believe that in order to expand the financial capabilities of the green economy, implement an integrated approach to the development of parks and green areas, as well as qualified coordination of projects, it is necessary to initiate the creation of an institutional structure that can implement these tasks.

The purpose of the article is to develop institutional recommendations for improving the institutional structure of the organizational and economic support of parks. The proposed recommendations will contribute to the development of city parks in the direction of social and economic efficiency.

The tasks of the research are as follows: to conduct an analysis of foreign experience regarding the effective organization of institutions for managing city parks; formation of proposals for the improvement of the park management of Ukraine; justify the positive functions of the proposed innovations for the field of park management of Ukraine.

Methods. The research used an analytical method regarding the data of the work of foreign Associations in the field of park management. Also, the proposed recommendations refer to past results of research based on questionnaires. With the help of the analytical method, the actual problems of the organizational and economic provision of the parks of the cities of Ukraine were compared with the global trends of the Associations' activity.

The results. The analysis of definitions of the term "association" indicates that it performs mediating functions at various levels of the organization. This is precisely what is lacking in the field of organizing city parks in Ukraine. The foreign experience of the Associations shows the widespread use of survey methods in relation to the public, as well as the organization of public hearings on the development of green areas. The cooperation of these Associations with educational and recreational centers and educational institutions also

proved effective. A popular practice is the organization of annual conferences on the results of Association activities and the benefits of projects for the public. There are no similar practices in Ukraine. For example, there is no data on the cooperation of communal enterprises of different cities to exchange useful information, or on dialogue with the public. There is also no experience of presenting park development projects at the state or international level. All problems and needs are solved at the local level, sometimes at the regional level. But it must be remembered that some projects and ideas cannot be implemented with the funds of the local community or the city budget. It is necessary to develop a program for the development of city parks, or a program for the development of parks of a certain type, which will be important for the development of the region.

That is why the National Association of Parks of Ukraine was proposed, which will be able to take over the authority of presenting projects on the development of parks, communicating with the public, finding additional funds, monitoring the state of parks of various groups of cities and offering guidelines for their current development.

Conclusion. The proposed institutional innovations will have short-term and long-term results, which can be expressed in the general improvement of the quality of the urban environment of the cities of Ukraine; conducive to social well-being; economic development of landscaping; implementation of large-scale projects for the development of green spaces, which will have economic and environmental significance at the regional level; increasing the recreational potential of green areas and their quality.

Список літератури:

1. Парк як соціально-педагогічний комплекс. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://poznayka.org/s49533t1.html>.
2. Vernihorova N. Urban Parks as an Innovative Social Space and a Factor of Social and Environmental Welfare. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics"*. Vol. 8, № 4, 2021. P. 69-78.
3. Вернігорова Н.В. Аналіз організаційно-економічного забезпечення міських парків України на основі опитувань. *Economics and Law* №3 (66), Київ, 2022. 85-96 с.
4. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, 2001.
5. Білодід І.К. Словник української мови: в 11 томах. Том 1, 1970. С. 67. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/asociacija>.
6. Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2009, № 38, ст. 534). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-17?find=1&text=асоціація#Text>.
7. World Urban Parks. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bit.ly/3PznYme.
8. Parks and Recreation Foundation. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.prfj.or.jp/english/human_resources_development.html.
9. NRPA agency performance review. (2021). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nrpa.org/publications-research/researchpapers/agency-performance-review>.
10. OUR PARK AND RECREATION STORY. 2021 NRPA Annual Report. Florida, 2021. P. 32.
11. Lead. Connect. Reinvent. BCRPA Annual Report 2020/21. P. 24. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bcrpa.bc.ca/media/306688/ar-2020-21.pdf>.
12. CPRA ACPL. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cpa.ca/about/what-is-cpra>.
13. Recreation Aotearoa. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nzrecreation.org.nz/Site/about>.
14. Cervinka, R., Hölte, J., Pirgic, L., Schwab, M., Sudkamp, J., Haluza, D., Arnberger, A., Eder, R., & Ebenberger, M. (2014). Green public health – benefits of woodlands on human health and well-being. Vienna: BFW.
15. Official website of the New York City Department of Parks & Recreation. (n.d.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nycgovparks.org>.
16. Проблематика післявоєнної відбудови і розвитку міських парків Чернігова. Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс]: І Зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конференції. Київ: КНЕУ, 2022. 311-312 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/37786>.
17. Вернігорова Н.В. Розвиток природного потенціалу узбережжя одещини як фактор економічного добробуту і безпеки населення. *International Journal of Knowledge Transfer Management Studies: International Scientific E-Journal*. 2022. № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://iidskt.org.ua/wp-content/uploads/2022_2_3.pdf.

References:

1. The park as a socio-pedagogical complex.. Retrieved from: <https://poznayka.org/s49533t1.html> [in Ukrainian].
2. Vernihorova, N. (2021). Urban Parks as an Innovative Social Space and a Factor of Social and Environmental Welfare. Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics". Vol. 8, № 4, P. 69-78 [in English].
3. Vernihorova, N. (2022). Analysis of organizational and economic support of urban parks of Ukraine based on polls. Economics and Law №3 (66), Kyiv, 85-96 pp. [in Ukrainian].
4. Busel, V.T. (2001) A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language. Kyiv [in Ukrainian].
5. Bilodid, I.K. (1970). Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes. Volume 1, P. 67. Retrieved from: <http://sum.in.ua/s/asociacija> [in Ukrainian].
6. Law of Ukraine on Associations of Local Self-Government Bodies, № 38, Article 534. (2009). Vedomosti Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-17?find=1&text=асоціація#Text> [in Ukrainian].
7. World Urban Parks. Retrieved from: bit.ly/3PznYme [in English].
8. Parks and Recreation. Foundation. Retrieved from: https://www.prfj.or.jp/english/human_resources_development.html [in English].
9. NRPA agency performance review. (2021). Retrieved from <https://www.nrpa.org/publications-research/researchpapers/agency-performance-review> [in English].
10. OUR PARK AND RECREATION STORY. 2021 NRPA Annual Report. Florida. P. 32 [in English].
11. Lead. Connect. Reinvent. BCRPA Annual Report 2020/21. P. 24. Retrieved from: <https://www.bcrpa.bc.ca/media/306688/ar-2020-21.pdf> [in English].
12. CPRA ACPL. Retrieved from: <https://cpra.ca/about/what-is-cpra/> [in English].
13. Recreation Aotearoa. Retrieved from: <https://www.nzrecreation.org.nz/Site/about/> [in English].
14. Cervinka, R., Höltge, J., Pirgie, L., Schwab, M., Sudkamp, J., Haluza, D., Arnberger, A., Eder, R., & Ebenberger, M. (2014). Green public health – benefits of woodlands on human health and well-being. Vienna: BFW [in English].
15. Official website of the New York City Department of Parks & Recreation. (n.d.). Retrieved from <https://www.nycgovparks.org> [in English].
16. Vernihorova, N. (2022). Problems of post-war reconstruction and development of Chernihiv city parks. Innovative entrepreneurship: state and development prospects. I Zb. materialiv VII Vseukr. nauk.-prakt. konferentsii. Kyiv: KNEU. 311-312 pp. Retrieved from: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/37786> [in Ukrainian].
17. Vernihorova, N. (2022). The development of the natural potential of the Odesa coast as a factor of the economic well-being and safety of the population. International Journal of Knowledge Transfer Management Studies: International Scientific E-Journal. № 2. Retrieved from: https://iidskt.org.ua/wp-content/uploads/2022_2_3.pdf [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Вернігорова Н.В. Інституційні новації розвитку міських парків в Україні / Н.В. Вернігорова // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2023. – № 2 (24). – С. 35-43. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/ejopu/2023/No2/35.pdf>.

DOI: 10.15276/EJ.02.2023.4. DOI: 10.5281/zenodo.8128451.

Reference a Journal Article:

Vernihorova N.V. Institutional Innovations in the Development of City Parks in Ukraine / N.V. Vernihorova // Economic journal Odessa polytechnic university. – 2023. – № 2 (24). – P. 35-43. – Retrieved from <https://economics.net.ua/ejopu/2023/No2/35.pdf>.

DOI: 10.15276/EJ.02.2023.4. DOI: 10.5281/zenodo.8128451.

